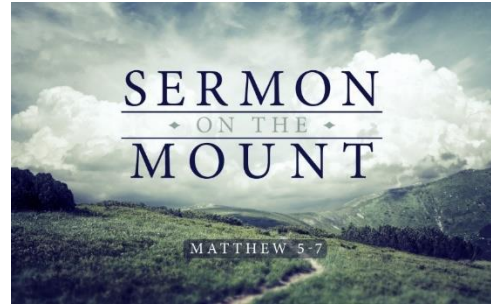

DEEL 5, JEZUS EN HET HART VAN DE WET

WAT GAAN WE DOEN?

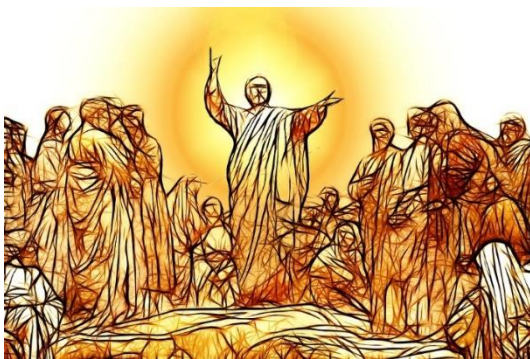
We denken dit seizoen na over de Bergrede. **In de Bergrede laat Jezus zien hoe een burger van Zijn Koninkrijk eruit ziet en hoe deze behoort te leven.**

Het is dus veel meer een karakterbeschrijving van een burger van dat Koninkrijk dan dat het een wetboek van het Koninkrijk is. Na een algemene inleiding hebben we gekeken naar de zaligsprekingen. In die zaligsprekingen laat Jezus zien hoe een burger van Gods Koninkrijk eruit ziet en welke uitwerking iemand met deze karaktereigenschappen in de wereld om hem heen behoort te hebben. Vandaag zien we hoe de Heer Jezus in een aantal voorbeelden laat zien waar het God om te doen is met betrekking tot de wet en de tradities.

HET DOEL VAN DE HEER JEZUS

Vanaf hoofdstuk 5:21 begint de Heer aan een nieuw deel van Zijn rede. Hij noemt allerlei concrete voorbeelden en het gevaar is dat we ons verliezen in details en met een "juridische" bril op gaan lezen en interpreteren. Wanneer we dat gaan doen zijn we in wezen niet beter dan de Schriftgeleerden en farizeeën die in deze delen nu juist zo vaak worden aangesproken op hun verkeerde benadering en omgaan met Gods wetten en voorschriften. Het is belangrijk het grotere geheel voor ogen te houden. De Joodse religieuze leiders hadden over het algemeen de neiging om de mazen in de wet te zoeken van de voorschriften die God aan Israël had gegeven. Sommige zaken werden daardoor onnodig zwaar en moeilijk gemaakt terwijl van andere zaken juist de kern waar het God om te doen was, werd omzeild door de hun tradities. Het is ook daarom dat Jezus zegt dat onze gerechtigheid groter moet zijn dan die van de Schriftgeleerden en farizeeën. Daarbij gaat het niet om het nog strenger naleven van wetten maar om het oprecht liefhebben van God en de naaste in woord en in daad. Je zou kunnen zeggen dat de rest van de Bergrede een uitwerking is en

voorbeelden geeft van hoe die gerechtigheid eruit kan zien. Het vervolg van hoofdstuk 5 gebruikt Jezus om te laten zien hoe haaks Gods bedoelingen staan op de leer van de Schriftgeleerden en farizeeën. Hoofdstuk 6 behandelt de relatie tussen God en de gelovige en in hoofdstuk 7 spreekt de Heer over de uitwerking en vruchten van gerechtigheid. Telkens speelt de tegenstelling tussen de leer van de Schriftgeleerden en farizeeën een belangrijke rol. Bovenliggend thema blijft in de gehele Bergrede datgene wat we in de eerste les

hebben geleerd; **Jezus beschrijf hoe een burger van Zijn Koninkrijk eruit ziet.**

U HEBT GEHOORD....MAAR IK ZEG U...

In Matteüs 5:21-48 geeft de Heer Jezus in 6 voorbeelden weer wat Gods bedoelingen zijn. In vers 21 gaat het over moord, vers 27 over overspel in vers 31 over echtscheiding, vers 33 over het zweren vanaf vers 38 over omgaan met onrecht en vanaf vers 43 over liefde en haat. Elk

van deze voorbeelden begint met de uitspraak “*U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is*” of “*er is ook gezegd*” Als de Heer dit zegt, waar doelt Hij dan op? Gaat dit over de Wet van Mozes of over iets anders?

WAT VOORBEELDEN VAN JEZUS' ETHIEK

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult niet doden; en: Wie doodt, zal door de rechtbank schuldig bevonden worden. Maar Ik zeg u: Al wie ten onrechte boos is op zijn broeder, zal schuldig bevonden worden door de rechtbank. En al wie tegen zijn broeder zegt: Raka! zal schuldig bevonden worden door de Raad; maar al wie zegt: Dwaas! die zal schuldig bevonden worden tot het helse vuur. (Matteüs 5:21-22)

Het gaat hier over wat de Schriftgeleerden en Farizeeën leren. Ze zeggen als je iemand vermoord moet je jezelf voor de rechter verantwoorden. Op zich een goed principe maar niet helemaal wat God voor ogen had toen Hij de geboden gaf. Zo juridisch gelezen zijn er (gelukkig) maar weinig van ons die zich zorgen hoeven maken dat ze dit gebod overtreden hebben. **Als dit het niet is, wat bedoeld Jezus dan volgens jou?**

De uitleg die Jezus geeft komt wat dichterbij ons eigen hart. Ze wijst ons op de onderliggende principes die tot moord kunnen leiden namelijk onterechte boosheid, minachting en smeulende conflicten. Daarom is het niet een simpel verbod wat Jezus geeft maar wijst Hij op de toestand van ons hart en spoort Hij ook aan om bepaalde zaken juist wel te doen. In dit voorbeeld is dat verzoenen om te voorkomen dat kwade gedachten blijven voortwoekeren. Let er ook op dat de verantwoordelijkheid niet bij de ander ligt maar bij jou! *Als u dan uw gave op het altaar offert en u zich daar herinnert dat uw broeder iets tegen u heeft (vs. 23)*. Het is Jezus er niet alleen om te doen om moord te voorkomen maar Hij wil juist dat we als mensen het goede voor elkaar zoeken en in vrede met elkaar leven. Gods wet is niet bedoeld als verbod op doden maar juist als aansporing om de vrede na te streven. **Het is dus niet zozeer een verbod om te doden maar een aansporing vrede te bevorderen. Zo komt het principe dichtbij ons leven. Kun jij een situatie bedenken in jouw leven wat door deze woorden van Jezus wordt aangesproken en wat zou jij daarin moeten doen volgens Jezus? Wat houdt je daarin tegen?**

U hebt gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult geen overspel plegen. Maar Ik zeg u dat al wie naar een vrouw kijkt om haar te begeren, in zijn hart al overspel met haar gepleegd heeft. (Matteüs 5:27-28)

Weer een voorbeeld, ditmaal over overspel. De Schriftgeleerden en farizeeën waren erg strikt in het veroordelen van de fysieke daad van overspel en dat is op zich niet verkeerd maar het ondermijnt het goede wat God geeft in de 10 woorden tot slechts de fysieke daad. Wat Jezus duidelijk maakt in dit voorbeeld is dat de fysieke daad van overspel al begint in het menselijk hart. Ver voordat het tot fysiek overspel komt heeft het hart zich al vele malen laten verleiden. **Wat zou Jezus bedoelen met het uitrukken van ogen en afhakken van handen?**

Het principe van overspel wat Jezus hier leert gaat natuurlijk over het huwelijk maar het principe is ook toe te passen op andere relaties in je leven zoals je relatie met God of je relatie met de Gemeente die je bezoekt. Wanneer er sprake is van verleiding is het belangrijk om deze bronnen die je hart wegtrekken te herkennen en op te lossen. Dat kan vele vormen aannemen. **Welke zaken moet jij afhakken?**

Er is ook gezegd: Wie zijn vrouw verstoot, moet haar een echtscheidingsbrief geven. Maar Ik zeg u dat wie zijn vrouw verstoot om een andere reden dan hoererie, maakt dat zij overspel pleegt; en wie met de verstotene trouwt, pleegt ook overspel. (Matteüs 5:31,32)

Nauw verwant hiermee is datgeen wat de Heer leert over echtscheiding. Zo nauw zelfs dat sommige uitleggers deze beide voorbeelden als 1 zien en dat zou ook best kunnen want ze raken dezelfde kern. Eigenlijk gaat hetgeen Jezus ons wil leren niet eens over echtscheiding maar over Gods bedoeling met het huwelijk. Mozes had voorzien in een echtscheidingsregel. De positie van de vrouwen was in die tijd kwetsbaar, veel kwetsbaarder dan nu. Vrouwen waren financieel en sociaal grotendeels afhankelijk van hun man. Om vrouwen te beschermen en te voorkomen dat mannen zomaar hun vrouw weg zouden sturen werd het een bijzondere en formele zaak en moest er een scheidsbrief aan te pas komen. Het was dus een uitzonderlijke gebeurtenis. (o.a. Deuteronomium 24:1-14) De Schriftgeleerden en farizeeën leerden dat echtscheiding in allerlei situaties kon als er maar een brief bij kwam. Over welke situaties liepen de meningen uiteen en was voer voor discussie. In Matteüs 19 zien we hoe ze proberen om ook Jezus in hun discussies over dit onderwerp te betrekken. In 2000 jaar is er helaas weinig veranderd en ook vandaag wordt in kerken meer gepraat over wanneer echtscheiding wel of niet toegestaan is volgens de Bijbel dan over wat Gods doel voor het huwelijk is.

Zowel hier als in Matteüs 19 blijft Jezus weg van die discussie en gaat Hij terug naar het hart van de mens door te wijzen op Gods bedoeling met het huwelijk. Het gaat over mensen die elkaar liefhebben, elkaar hoogachten, elkaar dienen, het goede voor elkaar zoeken en elkaar trouw zijn. Inderdaad is in de gebrokenheid van de Schepping echtscheiding niet altijd te voorkomen maar dat doet niets af aan wat Gods hoge bedoelingen zijn met het huwelijk en de vraag voor ieder (getrouwd) mens is hoe kun je de onderlinge trouw, liefde en eenheid bevorderen? Hoe kun je samen meer 1 worden? **Dat principe van trouw is natuurlijk bedoeld voor het huwelijk maar kun je doortrekken naar alle relaties in je leven. Hoe kun jij meer en meer trouw zijn?**

Verder hebt u gehoord dat tegen het voorgeslacht gezegd is: U zult de eed niet breken, maar u zult voor de Heere uw eden houden. Maar Ik zeg u: Zweer in het geheel niet, niet bij de hemel, want dat is de troon van God; niet bij de aarde, want dat is de voetbank van Zijn voeten; en ook niet bij Jeruzalem, want dat is de stad van de grote Koning. Ook bij uw hoofd mag u niet zweren, want u kunt niet één haar wit of zwart maken; maar laat uw woord ja ja zijn en uw nee nee; wat hierboven uitgaat, is uit de boze. (Matteüs 5:33-37)

Ook hier wordt weer een principe wat God gaf in de wet door Schriftgeleerden en farizeeën verkeerd uitgelegd. Ze hadden Lev.19:12, Num.30:3, Deut.23:22 zo uitgelegd dat er een onderscheid gemaakt werd tussen zweren bij de naam van God en zweren bij geschapen dingen. Het eerste had bindende kracht, terwijl het tweede van dien aard was, dat men zich kon terugtrekken. Hier en in Matteüs 23 veegt Jezus de vloer aan met die manier van denken en Hij brengt ons terug bij het onderliggende principe van alle voorschriften in de wet: *laat uw woord ja ja zijn en uw nee nee*. In gewoon Nederlands: wees eerlijk en betrouwbaar! **Neem een paar minuten de tijd om na te denken over de afgelopen week. Kun je eerlijk zeggen dat je een leven zonder bedrog hebt geleefd en dat je "ja" precies dat was en je "nee" "nee"? Welke praktische dingen kun je doen om een meer oprecht persoon te zijn, iemand van je woord en iemand die de waarheid spreekt in liefde?**

U hebt gehoord dat er gezegd is: Oog voor oog en tand voor tand. Ik zeg u echter dat u geen weerstand moet bieden aan de boze; maar wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe. (Matteüs 5:38-39)

Het volgende voorbeeld van Jezus gaat over wraak. Ook hierin had Gods wet voorzien. Het principe was dat de overheid kwaad moest bestraffen en dat de straf passend moest zijn bij de overtreding. (1 hand voor 1 hand en bijvoorbeeld niet 2 handen en 1 voet voor 1 hand) De Schriftgeleerden en farizeeën hadden dit uit het door God gegeven strafrecht gehaald en pasten het toe op persoonlijke relaties. Ineens ging het (geheel in tegenspraak met oa. Lev.

19:18) over persoonlijke wraakmaatregelen van de ene mens tegen de andere. Jezus brengt het principe terug naar waar het hoort en roept in 4 voorbeelden op om niet zelf het recht in handen te nemen maar om de bereidheid te hebben om persoonlijk onrecht te verdragen. Dat betekent niet dat onrecht onbenoemd mag blijven. Ook Jezus was niet bang om onrecht, ook jegens Hemzelf, aan te kaarten. Maar in dat alles sloeg Hij niet terug en vroeg zelfs God om Zijn bespotters te vergeven toen Hij stervend aan het kruis hing. Deze houding staat haaks op wat wij leren dat we voor onszelf moeten opkomen en onze rechten moeten verdedigen. We moeten pakken waar we recht op hebben en niet over ons heen laten lopen is de heersende idee in onze samenleving. Jezus vraagt ons echter om de wraak aan God te laten (Rom. 12:19) en om Zijns naam wil liever onrecht te verdragen dan terug te slaan.

U hebt gehoord dat er gezegd is: U moet uw naaste liefhebben en uw vijand moet u haten. Maar Ik zeg u: Heb uw vijanden lief; zegen hen die u vervloeken; doe goed aan hen die u haten; en bid voor hen die u beledigen en u vervolgen; zodat u kinderen zult zijn van uw Vader, Die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. (Matteüs 5:43-45)

In Zijn laatste voorbeeld geeft Jezus een verdieping van het voorgaande en roept zelfs op om zelfs je vijanden lief te hebben. Onder Schriftgeleerden en farizeeën was wel discussie over wie de naaste nu eigenlijk was. Men zocht naar een definitie en Jezus brengt het terug naar het principe wat God werkelijk voor ogen heeft. Het hangt nauw samen met het vorige voorbeeld waarin we worden opgeroepen niet op onze strepen te staan door niet terug te slaan, weg te geven en een extra mijl te lopen. Liefhebben is niet zozeer een gevoel en een emotie maar is iets wat zich uit in daden. Liefhebben is iets wat praktisch zichtbaar wordt in wat je doet. Iemand die onze vijand is uit op het slechte voor ons terwijl wij als antwoord het goede zoeken te doen voor hem. Zo doen we als God naar ons heeft gedaan en doet in Christus (Rom. 5:10) Het sluit aan bij de oproepen die Jezus elders doet om onze naaste lief te hebben en uit het verhaal van de barmhartige Samaritaan (Lukas 10) blijkt dat die naaste niet alleen onze vrienden zijn maar ieder mens, zelfs onze vijanden. In Zijn eigen leven laat Jezus op vele plaatsen ons een voorbeeld zien.

Deze laatste zaken zijn duidelijk maar zeker niet gemakkelijk. Wat heb jij nodig om op deze wijze lief te hebben?

We zouden voor eeuwig verloren zijn als God had vastgehouden aan Zijn eer en recht maar Zijn liefde is zo groot dat Hij in alle nederigheid als mens naar de wereld kwam om uiteindelijk door mensenhanden gedood te worden. Hij ging veel verder dan de tweede mijl uit liefde voor jou. Besteed tijd aan het nadenken over wat Hij heeft gedaan, bied Hem dan lof, aanbidding en dank aan.

Het is Jezus in de Bergrede niet te doen om een complete ethiek uit te rollen die we moeten volgen om maar door God gezien te worden. Hij laat juist zien dat het leven als burger van Gods Koninkrijk niet gaat om het simpel opvolgen van regeltjes en je zult behouden worden. In deze 6 sprekende voorbeelden haalt de Heer de religieuze tradities van de Schriftgeleerden en farizeeën (en ook van ons?) omver en brengt haar terug naar de onderliggende principes die God in Zijn Woord heeft gegeven. Een aantal zaken worden duidelijk en kunnen ons ook richting geven in ons dagelijks leven met God.

- 1 Zonde is geen kwestie van slechts het overtreden van een paar regeltjes. De daden zijn het uiteindelijke gevolg van zonde maar het werkelijke begin ligt in ons hart. Het menselijk hart wat God niet wil erkennen en daardoor verduisterd is (Rom. 1:21) Door die zonde is de wereld die goed geschapen is een duistere plaats geworden, zijn onrecht, kwaad en ellende dagelijkse kost. Zonde vernietigd de mens (Rom. 6:23) het leidt tot de dood en veroordeling (Openbaring 20:11-15) Het is dus een ernstige, verdrietige zaak. Maar in en door Jezus geeft God ons genade en vergeving (Johannes 3:16-21) een nieuw hart (Ezechiël 36:26)
- 2 Het leven als Christen is dus ook geen leven in het opvolgen van regels maar leven in relatie met God die door het werk van de Geest bouwt aan ons karakter. (Galaten 5:13-25 en 1 Johannes 1:5-2:6)
- 3 Gods Woord kan alleen goed begrepen en gelezen worden in relatie met God zelf, geleid door Zijn Geest. De letter doodt, maar de Geest maakt levend. (2 Kor. 3:6)
- 4 In ons leven gaat het niet alleen om wat we doen of niet doen maar ook onze gedachten verlangens en motieven doen ertoe. (1 Samuël 16:7)
- 5 Het gaat in het leven als Christen niet alleen om goeddoen maar veelmeer om de bron daarvan: liefhebben. (Matteüs 23:34-40)